

sto moga sina, neka se ova krv smatra kao krv moga sina pred Večnim. I sve što je činio Abraham sa ovnom na oltaru, on uzviknu i reče: Ovo ja umesto moga sina, ovo neka se smatra umesto moga sina pred Večnim.

Abraham ispuni čitavu službu na oltaru i sve je bilo pravo u očima Večnoga i primljeno je kao Izak. Bog je blagoslovio Abrahama i njegovog potomka toga dana.

Priče Eldad Hadani-a.

Preveo po izdanju **A. Epsteina** L. F.*)

Kod nas se bavio čovek po imenu Eldad Hadani iz plemena Dan, pa nam je pričao, da četiri plemena i to: Dan, Naftali, Gad i Ašer, stanuju u zemlji Havila, koja je, kako je od starine pozno, bogata zlatom. Oni imaju sudiju, koji se zove Abdon, i izvršuju (u Talmudu propisane) četiri smrtno kazne nad krivcima. Oni žive u šatorima i seljakaju se od jednog mesta do drugog. Oni stalno ratuju sa sedam kraljeva zemlje Kuš. Zemlja im je velika sedam meseca putovanja. Petorica onih kraljeva graniče njihovu zemlju sa zapadne i istočne strane i poglavito sa ovima su u stalnoj zavadi. Ko god od mladića ima nežno srce, taj se posvećuje na službu Bogu, njegovoj nauci.

Oni imaju čitavo pisme, ali ne čitaju priču o kraljici Esteri, jer nisu preživeli ovo čudo, isto tako ni pesme tugovanke, da ne bi ožalostili svoje srce. U njihovoj usmenoj nauci ne navodi se ni jedan književnik, nego se posvud veli: I zapovedi Josua u ime Mosesa, koji je primio od Boga.

U koga su god među njima zdrave mišice, mora biti ratnik, niko se ne sme udaliti od svoje zadaće, bilo da je određen za učenje Tore, ili za ratnu službu. Kad polaze u rat, oni idu u strogo uređenim redovima. Tri meseca u godini provedu junaci Dana na konjima, kad gone neprijatelje i sede na konjima čitave sedmice. Odmornog dana Sabata silaze dole sa svojih konja, ma gde bili, a konji ostaju pod ratnom opremom. Ako neprijatelj nije na dohvat ruke, onda svetkuju dan Sabata po propisu. Pojave li se neprijatelji toga dana, mnoge će pobiti Božjom silom, koja počiva na njima. Među njima su i potomci Simsona, deca Delile, najslabiji među njima goni veliku gomilu i njihov ratni povik ravan je urliku lava. Obično viču jasno: Pobjeda je u Večnome, nad tvojim narodom, plemena Ješurun, tvoja moć,

*) A. Epstein, Eldad Hadani, Seine Berichte über die X. Stamm e und deren Ritus nach Handschriften und alten Drucken, Pressburg 1891, str. 4 ff. Prema ovim pričama zauzet je različit stav. Grätz im prosvetljuje veliki ekskurs u V. svetski svoje Istorije Jevreja, nota br. 19. Grätz zauzima stajalište, da je ovaj turist bio pustolov i šarlatan. Tome suprotno tvrdi Epstein u uvodu svoje gore pomenute knjige, da se Eldad nikako ne može smatrati pustolovom; on je poreklom ili iz Jemena, ili iz Južne Afrike, našto ukazuje njegov glomazni, arabizmima zasićeni hebrejski jezik. Eldad je živio oko 880 godine.

selah! Ovim načinom, pleme Dan je tri meseca u ratu, a posle tri meseca dolaze doma kralju Edielu, koji donesen plen podjednako podeljuje među sva plemena Izraela; kako kralj, tako i književnici dobiju svoj deo. Plemena Gad, Naftali i Ašer takođe su tri meseca u ratu, tako da su za svih dvanaest meseca u ratu.

Oni govore samo hebrejskim jezikom, druge jezike ne razumeju nikako. I Eldad Hadani govori samo hebrejski, a pri tom upotrebljava reči, koje su potpuno nepoznate ostalim Jevrejima. I njihov Talmud je napisan na čistom hebrejskom jeziku, u kom se ne pominje ni jedan književnik. Njihovi zakonski propisi sasvim su identični našima, samo se u nekim malenkostima razlikuju.

Oni pričaju, kad je razoren prvi sveti hram u Jerusolimu, Jevreji su se odselili u Babel. Tada dođoše Haldei i rekoše potomcima Mojsija: Pevajte nam pesme Ciona! Deca Mojsija žestoko su plakala čuvši ove reči, odsekoše svoje prste i rekoše: Zar prsti, kojima smo svirali na liri u svetom hramu, da sviraju na liri idolima? Tada dođe jedan veliki oblak, pa ih preko noć odvede sa šatorima, sitnom stokom i govedima i dovede ih u Havilu. Oni dalje pričaju, mi smo od naših otaca čuli, a ovi od svojih otaca, da se one noći čula strahovita bura, a ujutro se videla velika i moćna neprijateljska vojska. Tada ih Večni ogradi rekomb, koja je kamenje i pesak snela na mesto, gde pređe uopće nije bilo reke. Još i sad nosi ta reka kamenje i pesak s velikim šumom i treskom i sa takvom snagom, koja bi i železno brdo smrvila. Ova reka teče šest radnih dana, a Sabata miruje. O suton u šestoga dana, pre nastupanja svetog dana Sabata, spušta se gust oblak i niko ne može kroz njega prodreti u zemlju ovih plemena, dok ne prođe Sabat, a onda reka opet počinje nositi kamenje i pesak. Ta se reka zove Sambation. Na nekim je mestima ova reka 60 rifa široka, oni stoje s one strane reke, a mi s ove strane, i mi govorimo s njima (s potomcima Mojsijevim), ali niti možemo mi k njima, niti mogu oni k nama.

U njihovoj zemlji (u zemlji potomaka Mojsijevih) ne živi ni jedna divlja životinja, niti nečista stoka i crv, nego samo sitna stoka i goveda, oni obrađuju polja i tamo rastu svakovrsni plodovi. Oni su u veri verni, drže se usmene i pismene nauke, mudri su, pobožni i poštení. Oni ne znaju pleme Dan, jer je ono još pre razorenja svetog hrama stanovalo u zemlji Havili, ali znaju plemena Gad, Ašer i Naftali, jer su ona došla tek posle razorenja ka plemenu Dan. Ova tri plemena stanovala su prvobitno sa plemenom Isahar u njihovim gradovima i uvek je bilo svađe sa plemenom Isahar, jer im ovo govoraše: Vi ste potomci sluškinja¹⁾. Ovi su strahovali, da ovi ne otpočnu rat s njima, zato se odseleše odatle i dođoše ka deci Dan i tako stanuju četiri plemena na istom mestu.

1) Gad i Ašer behu deca Silpe, sluškinje Lee. Dan i Naftali behu deca Bilhe, sluškinje Rahel-ine. Naprotiv, Isahar beše sin Lee.